

Benedicte Madsen, 25.08.2009

Håndbogens forventes udgiver på Forlaget VIASystem i foråret 2010

SENESTE UDKAST

Aktionslæring som professionspædagogisk metode

En håndbog

Af Benedicte Madsen

Med bidrag af Kirsten Aagaard, Finn Salbøg Birkelund, Kirsten Bro, Søren Witzel Clausen,
Kirsten Gammelgaard, Kjeld Sten Iversen, Jørgen Svanholt og Marianne Thrane

Forord

Indledning (ufærdigt udkast foreligger, overskrifterne er meget foreløbige)

En professionspædagogisk metode – Individualisering og individualisme – Komplexitet og refleksionsevne -
Demokratiske udviklingsmiljøer – Det anstrengte forhold mellem teori og praksis – De danske professionshøjskoler –
VIAs udviklingsarbejde – Håndbogens målgrupper – Præsentation af indholdet – Hvordan anvendes håndbogen.

Kap. 1: Aktionslæringens historie (skal gennemskrives igen med lidt ekstra research>

Oprindelsen og den internationale udvikling – Learning by doing og doing by learning - Revans og AL-formlen –
Aktionslæringens DNA – Aktionslæring på dansk grund – Aktionslæring og aktionsforskning

DEL I: AKTIONSLÆRING EFTER VIA-MODELLEN

Kap. 2: Aktionslæring efter VIA-modellen – prototype i pixi-udgave (færdigt, 9 s.)

Læring i fællesskab – Læring gennem projekthandlinger – Den primære samtale – Distance of fokus – Tre
konsulentroller – Iscenesættelse med reflekterende team – Stram, men rummelig rammesætning

Kap. 3: VIA-modellen uddybes (i store træk klart, men en del detaljer mangler, 75-80 sider)

3.1 Læringsgruppen

Størrelse og fremmøde – Dannelse og sammensætning – Fire slags tid – Strukturering af det enkelte møde – Konsulentroller i læringsgruppen - terminologi

3.2 Projekter og projekthandlinger

Projektbegrebet - Individuelle og kollektive projekter – Projekter for deltagere uden erhvervmæssig beskæftigelse – Kriterier for projektvalg – Afgrænsning og projektbeskrivelse - Projektejere i aktørrollen – Det personlige læringsfokus – To danske eksempler: KLEO-model og ActionLabs

3.3 Samtalekonsulenten og det enkelte samtaleforløb

Den primære samtale - Faser i samtalen – Aktionsrettede og læringsrettede dele af samtalen – Brug af spørgsmål – En samtale uden spørgsmål? - Perspektivbevidsthed og gennemsigtighed - Støtte og udfordring – Fokus og distance – Beskyttelse af aktørens grænser – Hensynet til tredje part

3.4 Kontraktredskabet

Hvad er en samtalekontrakt – Det aftalte bevægelsesønske – Afslutning af samtalen – Indholds- og proceskontrakter – Gruppekonsulentens brug af kontraktredskabet

3.5 Reflektører og reflekterende team

Varianter - Iscenesættelse - Forskellen på tale-til og tale-om – Fokus på indhold eller proces – Feedback - Samtalekonsulentens brug af RT

3.6 Rammesætning, rammekonsulent og rammekontrakt

Ensidig og gensidig rammesætning – Rollen som rammekonsulent – Rammekontrakter – Rammesætning af læringsgruppen – Skriftlighed – Planlagt tilpasset undervisning - Organisatorisk forankring

3.7 Illustrativ case: Samtale i en læringsgruppe

Vagns projekt – Vagns læringsgruppe – Samtalens fem faser – De fælles refleksioner

3.8 Forpligtelse og motivation, ejerskab og modstand

Deltagelse i et AL-program - Medlemskab af en bestemt læringsgruppe – Ejerskab til projektet – Valg af læringsfokus – Om modstand – Hinsides modstanden

Kap. 4: Reflekteret læring gennem AL (Ca. 50 sider, de første syv delafsnit ret færdige>

4.1 Gensyn med aktionslæringsformlen

4.2 Hvad er læring

Gensyn med AL-formlen - Læringsbegrebet i AL-litteraturen – Håndbogens læringssyn - Den individuelle lærings sociale dimension

4.3 Kollektiv læring

Kollektiv læring forstået som fælles-mentale spor – Kombination af individuel og kollektiv læring - Projekttype og læringsform

4.4 Learning by doing: John Deweys teori

Handlingens primat – Erfaring, undersøgelse og refleksion - Deweys syn på læring og pædagogiske processer

4.5 Erfaringslæring: David Kolbs teori

Kolbs læringssyn – Om at navngive verden – Kolbs læringscyklus – Læringsspiraler i AL-litteraturen

4.6 Læring som mental omstrukturering: Kurt Lewins teori

Feltteorien – Kognitive og motivationelle strukturer – Kognitiv og motivationel læring – Mental optøning og genfrysning

4.7 Refleksiv handling og kritisk læring: Donald Schöns og Chris Argyris' teorier

En udvidelse af Schöns model – Beretning vs. refleksion – Handling vs. praksis hos Schön – kritisk læring

4.8 Indirekte læring og metalæring

<obs: Der er p.t. ikke et afsnit 4.9, jeg har måske en idé>

4.10 Aktionslæringen som metode til reflekteret læring

Indre og ydre refleksion – Sprogliggørelse - Forståelses- og begrundelsesrationalitet – Dialog – demokratisk rammesætning

Del II: KONKRETISERINGER (rækkefølge og endelige titler ikke på plads)

Optakt

Kap. 5: Aktionslæring som intern udviklingsstrategi i organisationen

Om VIA-programmet interne sigte og betydning

Af Kirsten Aagaard

Kap. 6: XXX

Af Kirsten Bro

Kap. 7: Der er så meget andet i spil!

Når aktionslæring indgår i organisationsudvikling.

Af Marianne Thrane

Kap. 8: Kan aktionslæring gradbøjes?

Anvendelse af AL-principper i videreuddannelse af ledere.

Af Jørgen Svanholt

Kap. 9: Forventninger mødes...

Aktionslæring og uddannelse i forandringsledelse.

Af Jørgen Svanholt

Kap. 10: Aktionslæring trin for trin

Systematisk opbygning af AL-forløb inden for efter- og videreuddannelse

Af Marianne Thrane

Kap. 11: ”Hvis jeg havde vidst det, som jeg véd nu”

Et videreuddannelsesforløb i diplomuddannelsen for ledelse

Af Finn Salbøg Birkelund

- Kap. 12: **Kan praksis ændres gennem aktionslæring**
Udvikling af natur/teknik-faget i folkeskolen
Af Søren Witzel Clausen
- Kap. 13: **Aktionslæring i grunduddannelserne**
Af Kjeld Sten Iversen og Søren Witzel Clausen
- Kap. 14: **XXX**
Af Kirsten Gammelgaard
- Bilag 1 **VIA-gruppens udviklingsarbejde** (ufærdigt udkast foreligger)
Opstart, formål og organisation – Konsulent- og forskertilknytning; notater og rapporter –
Udviklingsprogrammets faser – Udviklingsarbejdets karakter - Aktionslæring og aktionsforskning
- Bilag 2 **Skemaer...**
- Bilag 3 **Ordliste**

Referencer
Stikordsregister